

NE)ZNÁME OSOBNOSTI DESNÁ

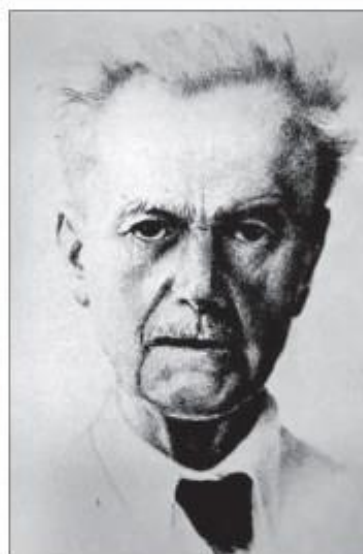
(Ne)známé osobnosti Desné

Adolf Schnabel

Všestranný umělec, akademický malíř, sochař a keramik se narodil 23. června 1874 jako jedenáctý ze dvanácti dětí továrníka Gustava Schnabela, zakladatele desenské porcelánky. Po absolvování obecné školy studoval gymnázium v Litoměřicích a poté keramickou odbornou školu v Teplicích. V letech 1893–1896 studoval kreslení na umělecko-průmyslové škole v Drážďanech a v říjnu 1896 byl přijat na sochařskou školu prof. Edmunda Hellmera ve Vídni. V roce 1904 se oženil a v následujícím roce se vrátil do Desné. V otcově porcelánce mohl využít své dovednosti keramiky. Navrhl zde velké množství drobných uměleckých i užitkových předmětů. Na území Desné patří k jeho významným dílům především kamenný reliéf Madony nad hlavním vchodem římsko – katolického kostela Nanebevzetí Panny Marie, který zhotovil v roce 1904, a pomník Friedricha Ludwiga Jahna, zakladatele německého gymnastického hnutí, z roku 1911 u místní školy. Úspěšnou tvorbou přerušila hrozná událost, protřžení přehrady na Bílé Desné 18. září 1916, při které přišel nejen o dům a zázemí svého ateliéru s celou dosavadní uměleckou tvorbou, včetně množství obrazů a soch,

ale i o svého devítiletého syna Heinze a tchýně, kteří se stali oběťmi této ničivé povodně. Byl to právě Adolf Schnabel, kterého po čase napadlo upravit jeden z vodou dovalených balvanů do podoby památníku této tragedie na místě u Karnethova mostu. K dvacátému výročí protřetí přehrady pak umělec vytvořil, spolu se svojí manželkou Augustou, mozaikovou pamětní desku s textem místního učitele Hugo Simma. Od roku 1920 začal pracovat v rodinné porcelánce (J. Schnabel & Sohn), kde za jedenáct let vytvořil na 2 500 modelů a stovky návrhů dekorování porcelánu. Tím získal i finanční hotovost na stavbu nového domu s ateliérem (Desná I, č. p. 275). V Desné působil v několika zájmových organizacích. Namaloval množství knižních ilustrací a vydal řadu krajinářských pohlednic z Jizerských hor. Obilbu našel také v postavě Krakonoše. Přispíval též do řady regionálních časopisů. Po skončení druhé světové války byli, spolu s manželkou i s pětičlennou rodinou jejich dcery, vystěhováni do Německa. V únoru 1947 získali trvalý pobyt ve Schwerinu ve východním Německu, kde také Adolf Schnabel 14. ledna 1950 zemřel.

V letošním roce bude okénko zajímavosti věnováno známým i méně známým osobnostem, které bychom mohli nazvat desenskými rodáky. Seriál zajímavých postav připravil pan Oskar Holata z Tanvaldu a patří mu za to naše poděkování.

Nápis na hrobě ve Schwerinu: „Adolf Schnabel, sudetoněmecký malíř“.

Prameny: Matřka: Albr. Desná N_I-N_1873-1890_L1_13 str.213. Karl Fieischmann: „Künstler aus dem Jeschken – Isergebirge“ 1988. Kresba: A. Schnabel, autoportrét 1947. Text a foto (archiv) Oskar Holata, Tanvald

OKÉNKO ZAJÍMAVOSTÍ

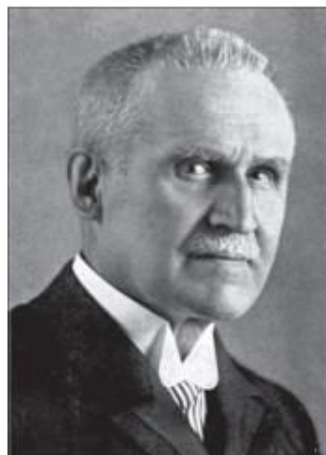
(Ne)známé osobnosti Desné

Anton Johann Blehlawek

Narodil se 27. prosince 1860 v Desné (Desná I, č. p. 132). Jeho otec, Wenzel Blehlawek byl hajným na desfourském poliší a matka Alma Pauline Simm byla dcerou obchodníka z Albrechtic č. 99. V letech 1872 až 1880 studoval na Vyšším reálném gymnáziu v Liberci a po jeho absolvování odešel do Prahy, kde od roku 1881 studoval na německé univerzitě zeměpis a dějepis. Ve zkušebním roce po promoci (1888/1889) si na německém gymnáziu v Praze odbyl (a to ještě roku 1889) praxi na Státním gymnáziu v Praze na Novém Městě. Jako pomocný profesor působil ve školním období 1889–1890 na místním německém gymnáziu v Kyjově na Moravě. Zde se seznámil se svou budoucí ženou. Po návratu do Liberce (1890–1892) učil na Městské obchodní akademii. V letech 1892–1895 vyučoval na Nadačním gymnáziu benediktýnů v Broumově základy husitství a jeho dopad. (Od jeho vzniku až po Basilejský koncil a bitvu

u Lipan). 1. 9. 1895 je jmenován řádným profesorem Učitelského vzdělávacího ústavu v Liberci. Za svou záslužnou práci byl v roce 1907 jmenován regionálním a roku 1914 zemským školním radou. V této době je i literárně aktivní. Za zmínku stojí jeho slavnostní proslovy ve formě básní, ale především jeho aktivní účast při vydávání ročenek Německého horského spolku pro Ještědské a Jizerské hory. Nejprve se stává členem spolkového výboru a v letech 1908–09 již řídí jejich vydávání. Svá díla psal převážně v jizerskohorském nářečí. Napsal také několik básní, jedno drama a veselohru. 31. 12. 1919 odchází do důchodu. Od roku 1926 se zhoršuje jeho zdravotní stav. Vážně nemocen stačil ještě horskému spolku poslat poslední ze svých vyprávění, nazvané „An Posche“ (V lese). Čtyři dny po svých osmašedesátých narozeninách, na Silvestra roku 1928 umírá. Pochován je na hřbitově v Janově nad Nisou.

Na základě výnosu c. k. místodržitelství v Čechách z 11. dubna 1904 se jmenovanému mlmořádně povoluje změna příjmení na: Anton Hans Blelau.

Prameny: Matřka: Albr. Desná N_1851-1862_L1_11 str. 149 Matřka: Albrechtice_v_Jizerských_Horach_Desna_L1_15_0_1858-1875 str. 7 Reichenberger Zeitung: 3. 1. 1929 Prager Abendblatt: 9. 8. 1894 Prager Abendblatt 21. Juni 1895 Vorarlberger Volksfreund 20. 4. 1904 Marek Sekyra: Jizerské hory: Kronika – Anton Hans Blelau muž z hájovny. Text a foto (archiv) Oskar Holata, Tanvald

OKÉNKO ZAJÍMAVOSTÍ

(Ne)známé osobnosti Desné

c. k. plukovník (k. k. Oberst)

Rytíř August Nitsche von Wallwehr

Narodil se 13. července 1791 v Desné jako nejstarší syn Philippha Nitsche, majitele hospodářské usedlosti (Desná I, č. p. 13). Do školy chodil v Albrechticích. V Kořenově - Růžodole se vyučil krejčím a v roce 1809 byl povolán do armády. Za hrdinství a vojenské úspěchy ve válkách, které tehdy Rakouské císařství vedlo, dosáhl hodnosti c. k. plukovníka (k. k. Oberst). V bojích byl zajat a odsouzen k trestu smrti. Trest byl později zmírněn na doživotí. Vězněn byl v různých pevnostech, ale nakonec byl vysvobozen císařským vojskem. 11. září 1838 si bere za manželku Aloisii Schilindenbuch z Prahy. 27. srpna 1839 se manželům narodila dcera Amalie a 21. srpna 1842 dcera Johanna (ne syn Johann, jak se někdy uvádí), která však 19. července 1845 umírá. Dne 16. října 1851 byl ve Vídni, ještě jako k. k. major 1. dělostřeleckého regimentu, pasován

císařským výnosem do rytířského stavu. Rytíř August Nitsche von Wallwehr dostal dědičný rytířský titul, včetně erbu pro sebe a své potomky (rod však vymřel po meči). 8. listopadu 1851 byl vyznamenán Leopoldovým řádem prvního stupně. Po padesáti letech služby vlasti a těm císařům odešel v roce 1859 na odpočinek. 30. července 1872 byl penzionovaný August Ritter Nitsche von Wallwehr ještě vyznamenán Elisabeth - Theresien válečným křížem třetího stupně. Zemřel 21. června 1877 v Jičíně a byl pochován v Praze na Olšanech. (Na obrázku ještě jako poručík Leutnant.)

Prameny: Matřka: Albr. Desná N. O., Z 1787-1792 L1_1 str. 75. Der böhmische Adel - Genealogie Ahnenforschung. Wikipedia: Nitsche v. Wallwehr. Wiener Zeitung 8. 11. 1851 str. 1. Wieher Zeitung 17. 8. 1872 str. 1. Genealogisches Taschenbuch der Ritter und Adels Geschlechter, 1882 č. 1, str. 348. Portrét, zdroj: Uskoković Jelena, Mirko Rački, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1979. Naučná stezka Olšanské hřbitovy: Zastávka 41 Text a foto (archiv) Oskar Holata, Tanvald

OKÉNKO ZAJÍMAVOSTÍ

(Ne)známé osobnosti Desné

Autorka užité, dekorativní a figurální keramiky.

Eva Tesařová

Keramička Eva Tesařová se narodila 26. února 1928 v Bystřici nad Pernštejnem jako Eva Fuksiková. V letech 1939–1946 studovala na gymnáziu v Brně (nynější Gymnázium Brno, třída Kapitána Jaroše), kde se také v oddíle Moravské Slávie Brno věnovala atletice. Po maturitě byla přijata na tehdejší Bařovu školu umění (později Státní umělecko-průmyslovou školu) ve Zlíně /Gottwaldově/. Zde studovala (do roku 1950) keramiku a sochařství pod vedením takových kapacit, jakými byli Jan Kavan, Miloš Axman nebo Stanislav Mikulášik. V roce 1952 se přestěhovala do Desné v Jizerských horách (Desná I) a začala pracovat v porcelánce. Její naděje na umění se tady ale nenaplnily. Továrna byla zaměřena především na technický porcelán, a tak musela

pracovat v dělnických profesích, aniž by mohla uplatnit své výtvarné vzdělání. Aby se však mohla věnovat své milované keramice, seznamovala děti v místní škole se základy práce s hlinou a jejich díla potom nechávala v porcelánce vypálit. A jako od mládí sportovně založená bytost našla si i v Desné ke sportu cestu. Spolu s dalšími ženami, převážně z porcelánky, hrála závodně volejbal. Ten jí také spojil s jejím manželem, který pracoval stejně jako ona v porcelánce a přitom hrál závodně volejbal v Jablonci nad Nisou. Spolu s ním se tam začátkem šedesátých let odstěhovala. Založila si vlastní ateliér a od roku 1968 se věnovala výtvarné práci „na volné noze“. V roce 1970 uspořádala v semilském muzeu svoji první samostatnou výstavu. Eva Tesařová dovedla přiblížit jednoduchými

tvary a srozumitelnou formou každodenní život a potřeby obyčejných lidí. Zabývala se i tvorbou uživatelských dekorativních předmětů, jako jsou například vázy, džbánky či svícní. A tak se touto nenásilnou cestou dostala do domovů i srdcí všech, kdo mají její dílo rádi. Proto také byla oceněna pamětní medailí za přínos kulturnímu rozvoji města Jablonce nad Nisou. Zde 25. 6. roku 2004 ve věku 76 let umírá.

Prameny: Foto: Výstava: Slunce a betlémy v Betlémské kapli, 2016 Foto: Eva Tesařová, Město Jablonec nad Nisou, archiv. Milan Hlaveš: Zprávy, kultura - vydání 25/2004. Text a foto (archiv) Oskar Holata, Tanvald

Eva Tesařová: Keramický betlém, 2000

OKÉNKO ZAJÍMAVOSTÍ

(Ne)známé osobnosti Desné

Poutniče postůj!

Dne 18. září 1916 protrhla se hráz údolní přehrady. Rozpoutané živly proměnily naše chudé, ale krásné údolí v sutiny...

Simm Hugo

Hugo Simm

Československý politik německé národnosti a meziválečný poslanec Národního shromáždění. Autor původního textu na památníku obětem protržené přehrady na Bílé Desné. Narodil se 20. února 1890 v Desné č. 226 (Desná I). Za první světové války působil u k. k. stíleckého pluku ve Fritzens-Wattens v Rakousku (Tyroly) a důstojnickou školu pro záložníky absolvoval ve Freistadtu (Horní Rakousy). Bojoval na ruské a potom i na italské frontě. Po návratu v roce 1918 vstoupil do DNSAP a byl členem Říšského svazu německých učitelů. Roku 1919 se stal náměstkem starosty Vrkošovic, kde působil jako odborný učitel. V parlamentních volbách v roce 1920 získal za Německou národně socialistickou stranu dělnickou poslanecké křeslo v Národním shromáždění. Mandát obhájil také v parlamentních volbách v roce 1925 i parlamentních volbách v roce 1929. Koncem dvacátých let 20. století se stal předsedou organizace Volkssport, která kombinovala tělovýchovnou a politickou činnost. V říjnu 1933 v souvislosti se zrušením strany německých národních socialistů se stal poslancem nově ustaveného poslaneckého klubu Sudeten-deutsche parlamentarische Vereinigung. Již v listopadu 1933 byl ale, stejně jako všichni další bývalí poslanci DNSAP, zbaven mandátu. V té době se vrátil do Desné, kde učil na zdejší národní škole. V letech 1934–1937 byl jednatelem místní skupiny horského spolku, spolu s jeho předsedou, akademickým malířem Adolfem Schnabelem. V polovině třicátých let 20. století se pokusil (roku 1935) založit novou politickou formaci Sudetoněmecká dělnická strana. V roce 1939 požadoval přijetí za člena NSDAP, ale členství bylo zamítnuto pro vstřícný postoj k Čechům. Po druhé světové válce byl v roce 1946 zatčen a z rozhodnutí lidového soudu osvobozen. V roce 1948 byl vystěhován do Creußen v Bavorsku, kde se v krajan-skému spolku věnoval sociálním věcem. V letech 1954–1962 byl v zastupitelstvu vládního obvodu Horní Franky (německy: Oberfranken) a v roce 1966 zemřel.

Prameny: Matřika: Albrechtice, Desná_N-I-N_1873 - 1890_L1_13 str. 551. Foto: Archiv Poslanecké sněmovny ČR. Wikipedia: Hugo Simm Sudetenpost č. 8/1960 str. 5 Text a foto: (archiv) Oskar Holata, Tanvald

OKÉNKO ZAJÍMAVOSTÍ

(Ne)známé osobnosti Desné

Martin Jan Vochoč

Kněz starokatolické církve v Desné

Martin Jan Vochoč se narodil 19. října 1910 v Praze. Studoval české gymnázium v Ústí nad Labem. Ještě jako student gymnázia vydal knižně svoji básnickou sbírku „Sonety nečasového“ (1933). Po maturitě studoval v Praze bohosloví na římskokatolické Teologické fakultě Univerzity Karlovy a Husově bohoslovecké fakultě. Zároveň i archivnictví na Státní archivní škole v Praze. V roce 1935 vydal knihu historických povídek „Pražánek“ a v roce 1936 napsal libreto na hudbu Karla Moora „Vidění Anežčino“ k počtě sv. Anežky české. Byl autorem i mnoha literárních polemik a novinových článků. Martin Jan Vochoč působil na své okolí značně extravagantně. Po Praze chodil zásadně ve vysokých jezdeckých holínkách, nosil dlouhý černý kabát, kloboúk se širokou krempou a dlouhé vlasy i vousy. V roce 1939 spolu s JUDr. Rudolfem Štursou vystavoval československým Židům fňgované křesťní listy, aby jim umožnil vystěhování ze země a tím je zachránit před holocaustem. Díky pokřtění a vystavení křesťního listu M. J. Vochočem bylo

umožněno emigrovat stovkám Židů. Roku 1940 se oženil s Annou Ptáčkovou. Tentýž rok vydal monumentální dvoudílný „Kalendář historický národa českého“ a zaktualizoval „Kalendář historický“ Daniela Adama z Veleslavína (1940). Po atentátu na Heydricha v roce 1942 uveřejnil v „Národní politice“ článek, v němž kritizoval církevní politiku Edvarda Beneše. Následně byl udán, zatčen gestapem a několik let pak prožil v pracovním táboře v bavorském Coburgu. Až do konce války byl sledován gestapem a nebyla mu dovolena duchovenská činnost. Od 1. ledna 1946 začal působit coby starokatolický duchovní v Jablonci n. N. a Desné. Po udání za hanobení prezidenta Edvarda Beneše byl Vochoč zatčen a po několika dnech byl 27. února 1946 propuštěn na svobodu, byl však i nadále vyšetřován. V této době byl vyloučen ze syndikátu českých novinářů, což ohrozilo jeho hmotnou existenci. Udavačem byl stejně jako v předchozím případě jeho „přítel“ Karel Hanf, svého času (1936) český učitel náboženství v Desné. Vochoč se o udání dozvěděl př-

mo z jeho úst, když na počátku roku 1947 dotyčný umíral a Martinovi vše světlil při zpovědi. Vochoč se pokusil v panice emigrovat, byl však zadržen pohraniční stráží a 27. března 1947 odsouzen lidovým soudem v Praze na pět let káznice. Trest si odseďel v Pardubicích. Po propuštění v roce 1952 působil od roku 1954 jako starokatolický kněz v Desné, Varnsdorfu a nakonec v Jablonci nad Nisou, kde 7. února 1967 zemřel. Pochován je na hřbitově v Jabloneckých Pasekách. Od Židovské obce obdržel ocenění „Spravedlivý mezi národy“.

Prameny: Jakub DEML: Rozmlý Jene Martine Vochoč. Dobroslava JERÁBKOVÁ: Život a dílo M. J. Vochoče. www.blek.cz: 2. 11. 2014 Příbeh zapomenutého hrdiny. Kresba: Zdenka Burghauserová (1933) Text a foto (archiv) Oskar Holata, Tahvald

OKÉNKO ZAJÍMAVOSTÍ

(Ne)známé osobnosti Desné

Moto: Napoleon Bonaparte: „Každý nosí v tornišťe maršálskou hůl.“

Otto Josef von Berndt

Tento vysoce postavený důstojník rakousko-uherské armády se narodil 15. dubna 1865 v Tiefenbachu (část obce Přichovice, nyní Desná II) v domě č. 375.

Otto Berndt byl synem dcery benešovského mlynáře Ignáce Ritschela. Poté, co v sedmi letech osířel, ho dostal jeho dědeček do péče a v Benešově nad Ploučnicí také navštěvoval školu. Reálné gymnázium vystudoval v České Lípě a následně obchodní akademii ve Vídni. V devatenácti letech nastoupil do armády jako jednoroční dobrovolník. Nejprve sloužil u dragounského regimentu v Terezíně, kde se stal v roce 1888 důstojníkem z povolání. Dne 1. srpna 1914 byl povýšen do hodnosti generálmajora a jmenován velitelem čtvrté jezdecké divize. V bojích o dukelský průsmyk (28. prosince 1914) uplatnil své vojenské znalosti a statečnost a za to mu byl udělen válečný kříž. Jako náčelník štábu velel čtvrté armádě (od října

1915 do listopadu 1916) na východní frontě. Dne 1. srpna 1917 byl povýšen do hodnosti maršála (Feldmarschall-Leutnant). V lednu 1918 obdržel od císaře osobní titul rytíř (Ritter Otto Josef von Berndt), včetně erbu. V červenci 1918 byl jmenován velitelem dvacáté deváté sudetoněmecké pěší divize v Benátkách nad Labem a v říjnu téhož roku nahradil generála Rudolfa Králíčka ve velitelském postavení čtrnáctého sboru na italské frontě. Ve funkci zůstal do konce války. Po rozpadu monarchie se podílel na přestavbě rakouské kavalérie na moderní vojsko a své zkušenosti zúročil i při přestavbě pěšího vojska nově vzniklého Československa. Po rozpadu rakousko-uherské monarchie žil von Berndt ve Znojmě. Svě osmdesáté narozeniny oslavil u svých přátel v Desné (Desná I) a po odsunu v roce 1945 žil ve Vídni, kde 3. prosince 1957 zemřel.

Erb (1918)

Prameny: Matilka: N/ 1863-1876

L124_8 Hoffmunsthal Mýšiny

Přichovice, str. 12. Wikpedia: Otto

Josef von Berndt. Die k. k. bzw. k. u.

k. Generalität 1816-1918. Text a foto

(archiv) Oskar Holata, Tanvald

Rudolf Burkert

Rudolf Burkert se narodil 31. října 1904 v Polubném č. 700. Na II. ZOH ve Svatém Mořici v roce 1928 získal bronzovou medaili za 3. místo ve skokanské soutěži na velkém můstku. Již v roce 1927 se stal mistrem světa v severské kombinaci v Cortině d'Ampezzo a v roce 1933 skončil druhý na mistrovství světa ve skocích na lyžích. Na přelomu dvacátých a třicátých let dosáhl řady dalších úspěchů jak v severské kombinaci, tak i ve skocích na lyžích. Závodu za německou sportovní organizaci HDW (Hauptverband des Deutschen Clubs für den Wintersport). 27. února 1927 v rámci mistrovství německých sportovců v Československu vyhrál závody ve skoku prostém na můstku v Desné (viz. obrázek). Již tehdy o něm psaly noviny jako o velké naději pro nadcházející olympijské hry. Pracoval ve sklárně v Polubném a 23. května 1931 se v Jablonci nad Nisou oženil s Maríí Zappe. Kvůli zranění nohy musel v roce 1934 ukončit kariéru. Tím byl zároveň ušetřen vojenského nasazení ve službách třetí říše. Navzdory svému německému původu uměl dobře česky. Po válce žil v Jířetíně pod Bukovou. Dělal řidiče v Albrechticích, v zimních sezónách vlekáře a staral se také i o úpravu lyžařských tratí. Teprve koncem šedesátých let (1968) odchází Rudolf Burkert na vlastní žádost s dcerou Ruth do západního Německa, kde 7. června 1985 v 80 letech umírá.

Rudolf Burkert
der erfolgreichste deutschböhmische Skiflüger.

Cenná sbírka medailí,
například z Maria Zella v Rakousku,
z Klagenfurtu v Německu
a z Československa.
Věnoval syn Jürgen Burkert

Prameny: slg_L121_23_N_1900-1907 Desna_Hoffnungsthal_Myřiny_Polubny_Přichovice_Pustřiny str.241. Relchenberg er Zeitung, 28.2.1927 str. 4. Wikipedia: Rudolf Burkert IDNES.cz, 16.4.2014 Dietmar Lauer: Desenské noviny 06/2014 Kresby: ASD-Adolf Schnabel, Dessendorf. Text a foto (archiv) Oskar Holata, Tanvald

(Ne)známé osobnosti Desné

Rudolf Rablk

Tento, svého času všemi respektovaný podnikatel (a také člen lože svobodných zednářů) se narodil 18. března 1880 v Tietenbachu n. D. (Desná II, č. p. 400). Jeho otec Emanuel Rablk byl dlouholetým prokuristou ve firmě Johann Umann, výroba skleněného zboží a optického skla v Tietenbachu. Ten také, pro svého syna Rudolfa, v roce 1908 pronajal od sklářského velkopodnikatele Josefa Riedela brusírnu skla v Desné (Desná I, č. p. 142). Dosavadní nájemník této brusírny Oskar Neissner již předtím přemístil svou firmu do Desné-Širova Koutu (Dessendorf-Schleiercke). Vznikla firma, která již od svého počátku nesla název Rudolf Rablk, Glaswarenfabrik, Dessendorf, Böhmen (Továrna na skleněné zboží v Desné, Čechy). Emanuel Rablk umírá 1. prosince 1910 a jeho syn Rudolf přebírá i velkou brusírnu (č. 197) v horní části Desné. Ta ale v důsledku protřžení přehrady 18. září 1916 zanikne. Škoda na vybavení, zařízeních a strojích (budova patří Josefu Riedelovi) byla vyčíslena znalcem v roce 1921 na 540 700 Kč. Aby toho nebylo málo, v květnu roku 1916 je zajat na ruské frontě a internován v Irkutsku. Firmu v té době vede jeho manželka Marie (Rozená Votočková, vnučka dalšího velmi úspěšného desenského podnikatele Wenzela Neumanna.). Kvalitním vzděláním a rozsáhlými odbornými znalostmi, osobním vlivem i příkladnou prací ve prospěch všech se velmi brzy Rudolf Rablk stává uznávanou personou v profesním i společenském životě. V Tietenbachu nad Desnou byl členem m. j.: Pěveckého sdružení „Liedertafel“, spolku Němců v Čechách, tělovýchovného spolku „Jahn“, dobrovolného hasičského sboru, rybářského spolku Polaun - Darre a dvacet let vedoucím místního německého horského spolku.

Ve volbách do státních zastupitelstev, konaných 2. prosince 1928, byl zvolen do okresního zastupitelstva v Jablonci nad Nis. za německou stranu podnikatelů a 20. června 1929 byl jmenován obchodní a hospodářskou komorou v Liberci rozhodčím soudcem. Umírá 12. dubna 1934 ve věku 54 let. (Pro jeho firmu byla velmi úspěšná prezentace na Světové výstavě v Paříži roku 1937, kde kolekce jeho firmy byla oceněna zlatou medailí, které se už bohužel nedožil.) Pochován je na desenském hřbitově.

*Prameny: Bohemia: 2.6.1916, str. 8
Matrka: L124_9_N_1876-1909_
Potočna_Přichovice str. 68.
Nordböhmlische Treuhand G.m.b.H.
Relchenberg: Gutachten, 25.4.1921
Relchenberger Zeitung, 14.4.1934
str. 5. Jahrbuch des Deutschen
Gebirgsvereines für das Jeschken-
und Isergebirge: str. 146, 1934. Text
a foto (archiv) Oskar Holata, Tanvald*

Firmní značka

OKÉNKO ZAJÍMAVOSTÍ

(Ne)známé osobnosti Desné

Veit Schwedler

Veit Schwedler se narodil 6. února 1858 v Desné (Desná I, č. p. 45) do rodiny obuvníka Josefa Schwedlera a pokřtěn byl v Albrechticích. Od svého otce se naučil řemeslo a k tomu ještě musel pomáhat na poli, které ke stavení přináleželo. Aktivně se věnoval i sborovému zpěvu v místním pěveckém spolku. Ke konci roku 1875 nastala všeobecná hospodářská krize. Nedostatek všeho, dražota spolu s propouštěním dělníků a hlad způsobily, že se někteří obyvatelé, a nejen z Desné, rozhodli k emigraci. V roce 1877 se i 19letý Veit rozhodl pro cestu za moře. 20. září toho roku nastoupil v Hamburku na loď „Bahia“, která směřovala do Brazílie. O měsíc později vystoupil v přístavu São Francisco do Sul. Spolu s kamarádem z Desné,

stejně starým Franzem Adamitschkou vyrazili do městečka São Bento do Sul, kde již bylo mnoho přistěhovalců právě z Jizerských hor. Tam, zároveň s budováním nového domova, mohl zužitkovat své zkušenosti se sborovým zpěvem, kterému se věnoval doma v Desné. Zakládá pěvecký spolek a do jeho čela dosazuje zkušeného Johanna Franze Hertela. 19. 12. 1888 si bere za manželku Marii Scholze a 25. 7. 1891 se sám ujímá vedení pěveckého spolku, který začal dosahovat takové úrovně, že se mu musel věnovat s plným nasazením. V tom mu pomáhal další rodák z Desné, pan Hugo Fischer. Oba pánové od ostatních kolegů požadovali stejný přístup. Pro nedostatek oddanosti a pile některých členů souboru a částečně

Veit Schwedler
Segundo Regente
1891 - 1902 e 1904 - 1911

i pro nemoc se Veit rozhodl z vedoucí pozice v roce 1902 odstoupit. Plně se začal věnovat práci v místním zastupitelstvu. Soubor nyní vedl Hugo Fischer. Ten však v roce 1904 musel odjet služebně do Německa, a tak Schwedler opět přejímá taktovku. K ruce má o mnoho let mladšího kolegu Hugo Schwarze. Ten zapojuje soubor i do účinkování v divadle. V roce 1908 na popud Schwedlera soubor uspořádá hudební festival a vybrané peníze použije na stavbu nové hudební školy. Ze zdravotních důvodů vedení souboru předává v roce 1909 právě Schwarzovi, sám však i nadále zůstává v jeho čele. Veitu Schwedlerovi již zdraví neumožňuje vycházet z domu, a tak ještě vyučuje doma hru na housle a zpěv. 2. 4. 1911 opouští i tento post a 31. 7. 1911 v pouhých 53 letech umírá. Je pochován na hřbitově Dona Francisca v São Bento do Sul v Brazílii. 5. 8. 1911 se členové souboru rozhodli jeho podobiznu umístit do ředitelny školy jako hold jeho neúnavné práci. Obraz visí na tomto čestném místě i dnes. Stejně stojí i jeho rodný dům č. p. 45 v Desné I, Na Malé Straně (dnes č. p. 3).

Prameny: Matrika: Albr_ Desná_N_1851-1862_L1_11 str.126 Herbert Alfredo Fendrich: „Famílias Tradicionais“, de Paulo. Staatsarchiv Hamburg; Hamburg, Deutschland; Hamburger Passagierlisten; Mikrofilmnummer: K_1722. Text a foto (archiv) Oskar Holata, Tanvald

OKÉNKO ZAJÍMAVOSTÍ

(Ne)známé osobnosti Desné

Významný politik a úspěšný podnikatel: Wenzel Neumann

Dne 2. února 1816 se v Příchovicích č. 66 narodil podnikatel a politik německé národnosti Wenzel Neumann. Ve druhé polovině 19. století poslanec Českého zemského sněmu a Říšské rady a držitel císařského řádu. Roku 1838 spolu s třemi dalšími podnikateli založil tkalcovnu vlny a bavlny v Desné (Desná I, č. p. 147), k níž roku 1849 přibyla ještě barvírna a tiskárna látek. Od roku 1857 vedl firmu spolu s manželem své sestry Rösslerem a od roku 1878 již jako jediný vlastník. Angažoval se i ve veřejném životě. V roce 1852 se stal v Příchovicích prvním radním a v období let

1856–1876 zastával funkci starosty. Při odchodu z funkce v roce 1876 mu bylo uděleno čestné občanství a v roce 1878 byl vyznamenán řádem Františka Josefa. Počátkem šedesátých let 19. století se zapojil i do zemské a celostátní politiky. V zemských volbách roku 1861 byl zvolen v kurii venkovských obcí (obvod Liberec – Jablonec – Tarvald) do Českého zemského sněmu. V lednu 1867 obhájil mandát v zemských a poté i v krátce vypsaných volbách v březnu 1867. V následujících zemských volbách roce 1870 a následně i ve volbách v roce 1872. Zasedal také v Říšské radě, kam ho roku

1869 vyslal zemský sněm. Opětovně byl delegován v letech 1870 a 1871. Do vídeňského parlamentu se dostal i v přímých volbách roku 1873. Zvolen byl za kurii venkovských obcí obvodu Liberec. Tento mandát obhájil i ve volbách roku 1879. Zde setrval až do své rezignace v listopadu 1880. V zákonodárných sborech podporoval celkový rozvoj regionu a budování železničních sítí a pozemních komunikací. Zemřel 2. února 1885 v Desné (Desná I, č. p. 215) v den svých 69. narozenin na selhání plic. Pochován je na příchovickém hřbitově.

Desná I, dům č. p. 215

Prameny: Matriky: L124_4 | N | 1815–1836 Hoffnungsthal, Mýtiny, Příchovice str. 3 a Z_1878-1905_L1_17 str. 119 Foto: Wikipedia: Wenzel NEUMANN Text a foto (archiv) Oskar Holata, Tarvald